

מדינת ישראל נ' רוזנבלום

החלת סעיף 63(א) לחוק העונשין על עבירה של "שימוש במידע פנימי" לפי חוק ניירות ערך

העובדות:

רוזנבלום שימש כעיתונאי בעיתון "גלובס" ומסר בין השאר סקירות על חברות בבורסה לניירות ערך. באחד הימים קיבל מידע מדובר חברת "אלביט" על זכייה במכרז להקמת פרויקט גדול. רוזנבלום מסר את הידיעה לחברו אליעזר גולדברג שאף הוא היה עיתונאי בענייני בורסה ושוק ההון. גולדברג עשה שימוש במידע האמור, רכש ניירות ערך של "אלביט" ומכר אותן לאחר מכן ברווח של כ-30,000 ש"ח.

רוזנבלום הועמד לדין בבית משפט השלום בעבירה לפי סעיף 52א לחוק ניירות ערך בגין "שימוש במידע פנים אשר הגיע לידו". לפי סעיף 52ב(2) עושה שימוש "במידע פנים" מי שמוסר מידע פנים "לאדם אשר הוא יודע, או יש יסוד סביר להניח, כי יעשה שימוש במידע הפנים". בכתב האישום נטען כי "הנאשם עשה זאת כשהיה יסוד סביר להניח שגולדברג יעשה שימוש במידע הפנים". רוזנבלום הודה בכל העובדות שבכתב האישום והורשע.

בגזר הדין קבע בית המשפט כי יש להתייחס בחומרה לעבירה מסוג זה הפוגעת באמון הציבור ועלולה להסב נזק משמעותי לשוק ההון. העונש המרבי שהיה קבוע בעת ביצוע העבירה היה מאסר 6 חודשים או קנס של 4,500 ש"ח. הסנגור הציע שבית המשפט יסתפק בהטלת קנס, אלא שרוזנבלום אפשר לגולדברג לעשות רווח בסכום של למעלה מ-30,000 ש"ח, וכך היה יוצא נשכר אף אם יוטל עליו הקנס המרבי. תוצאה זו לא נראתה בעיני בית המשפט ועל כן הוחלט להפעיל וליישם את הוראות סעיף 63(א) לחוק העונשין שקובע "בשל עבירה שנתכוון בה הנאשם... להשיג טובת הנאה לעצמו או לאחר, רשאי בית המשפט להטיל על הנאשם קנס פי ארבעה משוויים של... טובת הנאה שהושגה...". עם זאת החליט השופט להסתפק בהטלת קנס של 40,000 ש"ח או 400 ימי מאסר תמורתו.

השאלות המשפטיות:

1. האם רשאי היה בית המשפט להפעיל את סעיף 63(א) לחוק העונשין, במקרה דנן?
2. האם מוסמך בית המשפט להטיל על רוזנבלום עונש של 400 ימי מאסר במידה ולא ישולם הקנס?

בית המשפט העליון פסק (מפי השופט גבריאל בד):

1. החלת סעיף 63(א) לחוק העונשין

א. לטענת שופטי הרוב בבית המשפט המחוזי לא ניתן להחיל במקרה זה את סעיף 63(א) לחוק העונשין. זאת משום שהסעיף חל רק בעבירה "שנתכוון בה הנאשם...", קרי: יש צורך שהעבירה תתבצע במזיד. שופטי הרוב קבעו כי סעיף 52(ב) לחוק ניירות ערך שתי חלופות באשר למצבו הנפשי האפשרי של עושה השימוש במידע פנים: חלופה אחת מתייחסת למצב נפשי סובייקטיבי, כאשר מוסר המידע יודע שייעשה שימוש במידע שנמסר, והשנייה מתייחסת למצב אובייקטיבי, דהיינו כאשר "יש יסוד סביר להניח כי יעשה שימוש במידע". רוזנבלום הואשם והורשע בחלופה השנייה בלבד, ומכאן שלא קיימת אפשרות ליישם לגביו את הוראות סעיף 63(א) לחוק העונשין, החל רק "בשל עבירה שנתכוון בה הנאשם... להשיג טובת הנאה לעצמו או לאחר". לא נטען בכתב האישום שהייתה לרוזנבלום כוונה כזו, ולא ניתן להסיק קיומה של כוונה כזו מעצם הודאתו של המשיב בעובדות הכלולות בכתב האישום. התביעה חייבת להוכיח אלמנט זה, ולא עשתה כן.

ב. אין לקבל את קביעת שופטי הרוב בבית המשפט המחוזי. אם מגיע בית המשפט למסקנה שהנאשם התכוון לאפשר לאדם לו מסר את מידע הפנים להפיק את הרווח שלמעשה הופק על ידו שלא כדין מאותו מידע, אזי ניתן ליישם לגבי אותו נאשם את הוראות סעיף 63(א) לחוק העונשין ולהטיל עליו את הקנס המוגדל בהתאם.

ג. העובדה שרוזנבלום אולי לא ידע באופן מוחלט כי יעשה שימוש על ידי גולדברג, ושהלה ינצל את המידע לעשיית רווח, אין פירושה שהוא לא התכוון לגרום להפקת אותה טובת הנאה על ידי מקבל המידע, במובן סעיף 63(א) לחוק העונשין. די בכך שבית המשפט ישתכנע כי היה ברור למוסר מידע הפנים שמקבל המידע קרוב לוודאי יעשה בו שימוש, ושבית המשפט ישתכנע שהייתה זו כוונתו של הנאשם לאפשר למקבל להפיק מכך את טובת ההנאה שהופקה למעשה, בכדי להכשיר את יישומו של סעיף 63(א) לחוק העונשין, ואת הטלת הקנס המוגדל.

ד. לפיכך ניתן ליישם את סעיף 63(א) לחוק העונשין, ולהטיל על רוזנבלום קנס בגובה של 40,000 ש"ח.

2. מאסר תמורת קנס

א. סעיף 71 לחוק העונשין קובע כי "בית המשפט הן אדם לקנס, רשאי להטיל עליו מאסר עד 3 שנים למקרה שהקנס כולו או מקצתו לא ישולם במועד, ובלבד שתקופת המאסר במקום הקנס לא תעלה על תקופת המאסר הקבועה לעבירה שבשלה הוטל הקנס..."

ב. מאחר שסעיף 52 לחוק ניירות ערך בו הורשע רוזנבלום קובע תקרת מאסר של 6 חודשים הרי שבית המשפט לא היה מוסמך לקבוע תקופת מאסר ארוכה יותר למקרה שהקנס לא ישולם. לפיכך יש לקבוע כי חלופת הקנס שתושת על רוזנבלום תהיה 6 חודשי מאסר בלבד.

דעת מיעוט (מפי השופט אליעזר גולדברג):

ענייננו בחלופה השנייה שבסעיף 52(ב) לחוק ניירות ערך, דהיינו, המוסר מידע פנים לאדם אשר יש יסוד סביר להניח כי יעשה שימוש במידע הפנים. בחלופה זו לא גלומה חזקה של כוונה אלא נדרשת פזיזות בלבד. הרכבת סעיף 63 לחוק העונשין וסעיף 52(ב) לחוק ניירות ערך תתכן רק כאשר העבירה נעברה בכוונה להפיק רווח. בענייננו, בכתב האישום נגד רוזנבלום לא צוין שהתכוון לכך שגולדברג ישתמש בו להפקת רווח. רוזנבלום שהודה בעובדות שבכתב האישום לא הודה כי רצה שמקבל המידע ישתמש בו להפקת רווח. על כן צדק בית המשפט המחוזי בפסיקתו ויש לדחות את הערעור.